

Foglalat: Magyarország és Erdély (négyrendű halálozás; pesti müegyesületi közgyűlés; nemzeti színház; budapesti énekiskola; jótékonyaságok; Győrmege (utjavítási intézkedés; folyamszabályozási ügy, megyei körlevelek, sat.) Tolnamegye (a' főispán tisztújítás-tartásra keretik megküldöttség a' tisztújítási rendszer kidolgozására, indítvány az adózási ügyre nézve, a' városi 's helységi jegyzők és bírák választása miatti surlódások, a' földvári és szegzárdi nemesség adóztatás miatti panasza; 'sat.) a' Pesten állítandó ref. főiskolát Somogy megye Rendei elyben nem pártolják; nézetek e' tárgyban; Zemplényi közgyűlés (21 szolgabíró, Kästenbaum Márton alapítványügye, zsidóabbik izraelita bírák hatásköre, tüzkármentesítő intézet, pénztár-kezelési eskü, vízáradás elleni vállalkozás; fősz. bíró elleni vád, marhahús-szabály, 's egy irtóztató gyermek-gyilkos édesanya tette) jászói hírek; Spanyolország (Barcelona ostromállapotba helyezve, parancsnoki megszöktek, a' barcelonai zendülők Esparteroval alkudozni készülnek); Anglia (a' kínai császár a' békeszerződés helybenhagyja; O'Connell kolostorba készült; 'sat.) Franciaország (Jacqueminot tábornok ismét megválasztott, a' lengyel menekvők zendületi évnapünnepélye; 'sat.) Értésítő.

Magyarország és Erdély.

Halálozások: Gyöngyös-Orosziban (Hevesmegyében) f. é. decemb. 1-jén jobblétre költözött bernátfalvi Földváry Ferencz, előbb Hevesnek több hivatalpolczain, később alispánóságban 's országgyűlési követtségben, végre a' kir. tábla ülnökségében rendíthetetlen jellemű bíráskodása által (földülköt) országsszer- te köztiszteltetben álló férfiú hosszas betegségét követte gutaütésben. Továbbá Veszprém- ben dec. 7-kén rövid betegeskedés után elhunyt Kolosváry Sándor a' veszpré- mi káptalan olvasó kanonokja 's a' magyar akad. igazgató tagja 's 1832-ben 40. pgo forint alapítvánnyal gyámoltója, jeles egyházi és világi szónok, ki mint pap, lel- kész 's káptalan tag egyik disze dícsősége vala megyéjének, e' fölött mint hazafi nagy tudománya 's a' haza és kor józan és törvényes kívánathoz bölcsen simuló lelkiülete miatt nemcsak Veszprém megye, vármegye 's káptalanja, hanem az országgyűlési követkar előtt káptalani képviselése közben közszerelet 's tisztelet tárgya volt. 'S így e' pár elszenderült érdemdús flában hét nap alatt két jeles polgárit veszté a' haza. De Szabolcs nsségi kosszoruja is gyászolja egy nagytekinetű tagjának ibrányi I b r á n y i Antalnak, kiből sok szép tulajdoni mellett a' gazdagság szerénységgel 's jó- tékonyság eszélys takarékossgal testvérkezelt fogott. Ide esatoljuk még nem- zeti Thaliánknak is nem egyhamar 's nem könnyen pótolható veszteségét, mely Me g y e r y Károly elhunytával érte: ki is mult hétfőa, f. é. decemb. 12-k. dél- ben, hosszas betegség után mellvízkórban hunyt el. Egyszerű és kevés szók ezek, de bizonynyal sajnosan megfogják mégis mindazokat hatni, kik nemzeti színesz- tünk iránt részvételt viseltek, mert alig van hazánknak, a' rokon Erdélyt is ide- értve, vidéke, hol Megyery játéka kedves és mélytányó emlékezetben nem tartat- nék. 'S e' színeszünket, mint azon kevesek egyikét, kik a' művészi czimre érdeme- sek, most ragadta el a' kérelhetlen halál, élete 44. k. évében, midőn 26 (többnyire sanyaru éve után) a' küzdelem és pályatörésnek, végre a' magyar színeszlet is meg- szűnt saját hazájában zsellér lenni, 's az ország fővárosában egy kis tanyára tett szert, hol a' vándorlás fáradsámt kipihenheti! Korábbi viszonyairul e' jeles művé- szünknek mitsem mondhatunk, 's e' sorainkat csak azzal rekesztjük be, hogy kora elhunytát özvegyén 's két kiskoru árváján kívül nagy baráti kör gyászolja. Hídege- temei díszes pompával takarítottak el dec. 14-kén délután 3 órakor, tömördek minden osztályu nép kíséretében. Béke 's közméltány lebegjen sírja fölött —

A' **pesti müegyesület** f. évi dec. 26-kán regg. 9 órakor a' nemzeti casino termében tartja közgyűlését, melyre a' t. cz. részvényesek hivatalosak, kik egyuttal tisztelettel újra szólítottak fel ezennel az iránt is, miszerint a' folyó 1842-dik évre kiadott egyesületi mülap nyomatait az alapszabályok rendeletéhez képest a' jövő egyesületi évre járó 5 pgo for. részvénydíj lefizetése mellett az egyesület pénztárnokától Klausz A. L. urtól, a' városi színházépületbenitükkörak- tárban, személyesen vagy megbizottai által átvenni méltóztassanak, mely al- kalommal a' tiszt. egyes. tagok nyomtatott névsora minden t. cz. részvényes ré- szire ingyen fog kiszolgáltani. Ez alkalommal egyszersmind az e' f. évi nov. 20. és 22-kén tartott közgyűlésekben hozott fontosabb határozatok is hivatalosan és kivonatonként közhírré tételnek: a) Az egyes. elnökség vitelére tek. Fáy András ur, a' választmányi elnökségre pedig t. Wágner Sándor ur jövő egyesületi évre is a' gyülekezet által egyértelemmel megkérve; a' választmányi elnökválasz- tásra nézve miután elnök Fáy András ur jelenté, hogy Wágner Sándor ur már több hét előtt gyöngélkedő egészsége miatt az igazgató választ. köz sajnálkozás- sára elnöki hivataláról határozottan lemondott, ezen tárgy az igazgató választm. mint egyébkint is köréhez tartozó, bizottott. b) A' 40 tagból álló igazgató választm. és az egyesületi pénztárnok ujjolag megerősítése után, következő 10 t. cz. urak választmányi tagoknak szavazati többség által választottak, ugymint: Schedius Lajos, Hutiray Sándor, Csanády Ferencz, Zsivora György, Boczkó Sámuel, Festetics Leo gr., Oberdorf József, Heranus János, Gegus Sámuel és Kis Károly. c) A' megürült titoknoki hivatalért folyamodott egyedek közül alulirt szavazat- többséggel egyesületi titoknoknak választott. d) A' jövő évi mükiállítás választ- mányi javaslat nyomán még ez egyszer a' szokott időben vagy is a' medárdi pesti vásár folyama alatt rendeltetett megtartatni. A' közgyűlés rendeletéből Ri t t e r Sándor, egyes. titoknok.

(Nemzeti színház.) Szombaton dec. 17-kén 1842. Markovics né asszony jutalom-játékaul bérletszüne: teladatik: **Bátori Mária** nagyope- ra 2 felvon., írta Egressy Benjamin. Zenéjét szerette Erkel Ferencz karmester. —

Kérelem. Hogy a' pestbudai hangszegyesület igazgatása alatti nyil- ványos énekiskola részvényeseinek jövő esztendő elején tartandó közgyűlésében az említett intézet további állapotja iránt minél biztosabb rendelkezések tételhes- senek: azon t. cz. hatóságok, asszonyaságok és urak, kik a' folyó év folytán ez intézet fenntartására czélzó aláírasi íveket elfogadni 's előmozdítani kegyeskedtek, ezennel teljes tisztelettel kéretnek, hogy azokat hazafiságos közbenjárásuk erö- vényével együtt folyó hónap végeig, vagy legalább az ujesztendő első hetében az énekiskolai pénztárnok Barabás Antal Pál ur posztó kereskedésébe (Pest, vaczi- 's nagyhidutzára szolgáló szegletbolt a' „Magyarhoz“) vagy alulirtak- hoz beküldeni méltóztassanak: Pesten 1842. decem. 1-jén. Gr. Festetics Leo, egyesületi elnök (széltutca, Schernhofer ház.) Mátray Gábor énekiskolai igaz- gató, halpiacz Dencsház 56. sz. alatt

Győrmegei közgyűlés. Győrmegeének utólsó évnegyedes közgyűlése nov. 14-dikén vette kezdetét, közérdekű tárgyai ezek valának: 1) Győr város a' keblében lakó nemések házait katonasággal akarván terhelni, ezen tárgy miatt már előbbi gyűlésünk felirt 's most a' fm. udv. kancellariától olly ér-

telmü rendelet érkezett, hogy az eddig fenálló szokás maradjon meg; a' RRek jelenleg is hazai köztörvényinkből indulván ki, miután ezen teheről mindenütt mentes, csak az általános gyakorlatot ismerték el törvényesnek 's elfogadha- tónak; nehogy azonban a' különben is nagy viszálykodás még magasbra feszites- sék, ezen tárgy az országgyűlési utasításokat készitendő választmányhoz utasít- tatott. 2) A' nm. hltan. a' gönyői postautat javíttatni rendelvén, ezen intézvény a' fölemelt postabér hova fordíttatása iránt támaszta kérdéseket, melyekre kö- vetkezett vitatások után a' szbírák azon adatok gyűjtésére küldettek ki, melyek az utakat csináló 's különben is terhelt adózók e' részbeni fölsegéllése iránt fel- söbb helyre terjesztendő felírásnak alapul szolgáljanak. 3) Veszprémtől küldött „Mezei rendörség“ czimü könyvecske a' népnevelési választmányhoz utasítottott, egyszersmind a' szbíráknak meghagyatván, hogy a' népnevelés mibenlétéről gyűjtött jelentéseiket ugyanazon választmánynak még ez évben adják be. 4) Zág- rábmegeének latin czimü levele előbbi gyűléseink határozatának következtében felbontatlanul visszautasítottott. 5) Zalának Deák Antal halálát tudató gyász- levelére részvétünket tolmácsoló válasz határozottott; Krassónak a' kebelbeli bányászttörvényszék által elkövetett sérelme pártoltott; Torontál felszólítása az országos választások iránt, ugy Szerém és Kézsmárk városé az országgyű- lési választmányhoz utasítottott; Nyitra sérelme pedig a' Borsiczky-ügyre néz- ve csak ugy fog követink által pártoltatni, ha a' sérelem bebizonyittatik. 6) A' Rába, Rábca és Marczal folyók szabályoztatása iránt kinevezett kir. biztos meg- hívására kiküldött választmány a' sopronyegyeivel tartott vegyes ülés jegyző- könyvét beadá; 's ámbár 1838-ban az érdeklött 5 megyével tartott választottsági üléskor megyénk a' rávetett aránytalan költség miatt az általános szabályzást ellenzé; most átlátván a' szabályozás nagy hasznát, mely főleg a' malmok, árá- dások 's kanyarulatok elhárítása által megyénkire áradna, a' RR. egy részletes szabályozást annyival inkább ohajtják, mivel a' tervben kitett költségeket még jóval leszállíttathatóknak hiszik; mi végett az eddigi küldöttségarra bizatik meg hogy kir. biztos által tartandó vegyes ülésben mind a' tervet, mind a' költsége- ket pontosan meghatározni ügyekezzenek 's meghallgatván az illető urodalmakat is, iránta véleményes jelentését a' megyének adja be. —

Tolnamegyei közgyűlés. Szegzárd, nov. 26-kán. Tol- namegyének évnegyedes közgyűlése f. é. és hó 21-kén vevé kezdetét. Döry Gá- bor első alispán ur nyitá meg azon indítványával a' tanácskozást: hogy a' megye főispánja Eszterházy Károly gr. a' tisztújítás megtartása végett kerestessék meg, egy uttal pedig a' történetű kicsapongások korlátozását eszközözendő intézkedé- seknek tervezetes kimunkálására egy választmány küldessék ki. A' KK. és RR. elismervén a' fenforgó körülmények nyomosságát melyek közjóért buzgó első alispánjokat e' szerény 's nem kevés önmegtagadást tanusító lépésre késztek: a' főispánt — kit az utóbbi villongós követválasztásnak dzsídások 's álgynk közbenjárultával történt végbefejezte óta nem tisztelhetek — a' tisztújítás meg- tartására nézve, felszólíták, egyszersmind Csapó Dániel elnökle alatt egy je- les választmányt utasítuak a' megkivántató választási rendszer czélirányos ki- dolgozására. Többnyire a' szavazók összeírására járásonként négy külön küdött- séget bizának meg: Gindly Antal, Magyar József, Perczel Miklós és Döry Ká- roly táblabírák elnökle mellett. Szükségesnek tartjuk itt megjegyezni, hogy valamint a' főispán ö méltóságához intézett felszólítás egyedül a' fenforgó szükség sürgölte tárgyra szorítokzik; ugy más részről azon egyedek, kik magukat, elveiket 's érdekeiket a' fentebb érintett most is szoros rokonsá- got tanusító értelmi öszvege tulnyomó befolyást gyakorol végzésink eldönté- sében — letéve minden keserü kifakadásokról, egyedül a' beligazgatásban ta- pasztható hiányokat tarták szem előtt és azok elhárítására segédkezeket nyuj- tók, nemcsak megegyezének az önmegtagadás példájával előljáró alispán előa- dásában sőt azt első kelének fel pártolni. Illyes előzvények után méltán remél- hető, hogy a' pártosság szelleme mely gyilkolólag dühöngé hoszasb időig me- gyénkben, mely azonban különösen a' két alispán Döry Gábor és Forster Benedek urak szelid és engesztelő eljárásinál fogva utóbbi években tetemesen csökkent, végképen kiirtatik. E' szerint mód engedtetvén olly választási combinatiók tété- lére, minők a' régi Kubinszky és Pecsovics felekezettesség ujdani előállítását szük- ségtelenné, sőt lehetlenné tennék; és a' minap megsértetteknek barátságos uton nyujtandó elégtétel mellett a' közboldogság előmozdításával a' mindenhol ejtett s ebrek üdvös hatású gyógyír alkalmazhatatnék. Egy új választási háboru vég- inségbe döntén megynket. „Dona nobis pacem Domine!“ — 12 ezer lelket számító Földvár mezővárosban a' jegyzők Mindszent napkor hivatalaikból rögtö- nözve kimozdíttatván, ezek visszahelyzetése határozottott. Az itt mint szinte Bá- tán a' bíróválasztásnál történt rendtelenségek megvizsgálására küldöttsegek uta- sítottattak. Nem szándékunk fessegetni azon okokat, melyekből származtanak e' jegyző- és bíróválasztási surlódások 's féltékenységek, melyek immár megyénk- ben szerte sarjadoznak. Mi ezen bajak orvoslását is főleg a' közel jövőendőtől vár- juk. Ugy hisszük mégis nem leszen fölösleges, ezek folytában részletesben le- írunk azon indítványt, mellyel egy tb. előáll. Ugyanis előterjesztvén azon vész- teljes megszakadásokat 's kárhozatos kicsapongásokat, minők országsszer- te a

vármegyei ügymint közzégi választásoknál tapasztalhatók, kijelenté 's állítá: mikint azok eredetét főleg a választási jogok bizonytalanságában, a megyeieknek a törvények pozitívalanságában, a községeknél az 1836ki 9ik törvényezikk. homályos és anomaliakkal teljes létében, az imezekkel mintegy ellenséges állásra emelt candidatioi kötelesség alkotv.ellenes gyakorlatában kell keresnünk. A' candidatio, miként az az illetők által gyakoroltatik, a' közbizodalmonépült választási szabadságot sokszor megsemmíti (nullificálja) 's a' helyett, hogy az alkotvány szelleméhez képest egyedül választást könnyítő eszközkint használtának 's tisztikötelesség gyanánt tekintetnek, a' választási jog lényegességét magához ragadja 's egyes tisztviselők ellenében az alkotványos élet ezen főtevényezőjét árnyékéltre kárhóztatja. Kétségen tul legyen ezeknél fogva: hogy a' választási jogot minden egyéb befolyástól menten tartani akaró honpolgárok a' sokaság, és a' candidatiótferdén magyarázva személyes jognak kürtölő tisztviselők között szüntelen összeütközések 's koczódások idézletnek elő; minők a' belbékét a' polgáris engeszteltséget számúzik honunkból. Szükségesnek tartá ehézképest a' szónok: hogy a' megye követei ollyas törvények alkotását szorgalmazzák a' legközelebb országgyűlésen, mellyek a' candidatio gyakorlatát a' megyékben úgy mint községekben az alkotványossággal megfőro körbe visszaszorítják, mindenesetre pedig a' szüvevényes 's nem eléggé tiszta értelmű régi törv. helyébe világosak 's félre nem magyarázhatók hozassanak. Miután a' törv. értelme fölött magok a' törvénytudók, az urak sem tudnak tisztába jőni. Ez indítványt Tolna Rendei elfogadák 's követi utasítások közé soroztatás végett az országgyűlési választmányak kiadatták. — A' földvári ésszegzárdi nemesség sérelemkint panaszoló be az 1836ki 11ik törvény értelmében adózás alá rovatását, kérvén a' megyét: hogy az imigy rájuk esendő mennyiséget a' birtokosakra ruháztatná által, vagy legalább őket azon teher részarányos viselésére bírná. Volt ki talán voks-szerzés epidemiájában sanyló ezen kérdés eldöntését a' közel gyűlésre halasztandónak és akkorra az összes statust felhíni javaslá. Azonban találkoztott egy, ki méltán felingerült azon esztelenségen, mellyel némeltyek holmi önzésszülte indítóokoknál fogva nemes társaik együgyűségével visszaélők, őket illy szemfényvesztő biztatásokkal ámitgatják, vagy nyersen kimondva elbolondítják, nekik 's az egész közönségnek kijelenté: hogy valamint az adó alóltörvényhozás utján felmentetésüket remélleni nem lehet, sőt bennök illyes reményt táplálgatni vétkes cselekvés, úgy más részről épen nem várhatni, hogy a' rájuk törvényesen rótt adó mennyiség lefizetését az egész ns közöns. magára vállalandja. Egy mód mellyen rájuk 's az adózó népre könnyebbség szereztethetik — a' kivétel-nélküli adózás elvének törvényesítése. Ezen öszinte nyilvánítást az egész közönség méltánnyal fogadá, sőt maguk a' folyamodók is megilletődéssel vették. Míhezképest a' folyamodás eszméjének kifejtése okaért az országos választmányhoz utaltaték, ott egyedül motívumkint fogván alkalmazást nyerni, miután Szentkirályi Móricznak jelségéit: „Ne legyen többé ember a' honban, ki annak javadalmival él, a' nélkül hogy a' közterhekben is részesüljön“ Tolnamegyének miveltéség 's felvilágosodás tekintetében messze előhaladott Rdei régmagokéva tették és többszörösen már végzésileg is kijelenték. (Vége köv.)

A' Pesten állítandó ref. főiskolát ns. Somogy megye rendei elvben nem pártolják. Nézetek e' tárgyban. *)

*) Ns. Pest vármegye következő körlevelet bocsátott hazánk törvényhatóságához a' Pesten állítandó reform. főiskola tárgyban: „Nagyméltóságú, 'stb. Az átalakulás korszakában élünk; 's illy helyzetben mi lehet a' nemzet tennivalóji közt fontosabb a' nevelés ügyénél? melly az egyesekben rejtett benszülött erőket fokokint fejlesztvén, azok összesített részleteiből azon értelmi tökélet rakja össze, mellynek kamatja: a' polgárisodás, és annak ezerfelé ágazó 's egyesekre ismét visszaható jótékony sugárjai. Tisztelet és hála azok hamvainak, kik honunkban az iskolák legelső követit letették! tisztelet azon nemes kebleknek, mellyekben ez ügy iránt áldozat szent tüze lobog! „Illy érzelmmel fogadtuk a' dunamelléki reform. egyházkerület előnkbe mutatott tervét, melly: „Pesten az ország szívében az 1791ik évi 26. törvényezikk engedelmével egy reformata főiskolát állítani. — Nem látjuk szükségét a' terv 's a' kitűzött cél jelességét részletekben fejtegetni, mi magából a' tervből elég világosan kitetszik. Feladásunk, minek megfejtését ez alkalommal egyik legkellemes kötelességünké tevők: ezen nem a' tervezők, hanem mindnyájunk közös vállalata iránt érdeket gerjeszteni. Minélfogva nem kételkedve, hogy a' tervezők által választott jelszóban „neveljünk.“ Nagyságtok, Kegyelmetek, sem idegen, hanem a' nemzeti haladás nemtője által füleikbe is cherubként hangoztatott jelszóra fognak ismerni; olly reménnyel közöljük Nagyságtokkal, Kegyelmetekkel, a' czélba vett főiskola felállítását tárgyazó iratokat: hogy kebelökben mind azokat, kik a' nemzet szerencsés kifejlését velünk együtt forrón ohajlják, ez ügynek megnyerni, 's pártfogásuk által elősegíteni méltóztatandak: hogy a' tervezett iskola a'jtai e' hon ifjainak minélelőbb megnyitassanak. Többire atyafiságukba 'sat. Kelt az 1841. évi septemb. 7kén Pesten tartott közgyűlésünkben, 'stb. E' rövid, de lelkes felszólítást a' ns. megyék — mint a' hirlapokból tudjuk — rokonérzelmmel fogadták 's a' segedelemgyűjtés iránt rendelkezéseket tettek. Ezt tette ns. Somogy vármegye is azon különbséggel: miszerint határozatában világosan kijelentette, hogy „Pest megyének kívánatát elvben nem pártolhatja.“ — Egy a' kor kívánatának megfelelni akaró, nyelv és nemzetiség tekintetéből is nagy figyelmet érdemlő, egyébiránt a' hirlapi közleményekből irányára nézve már eléggé ismert középponti tanító intézetet elvben nem pártolni: megvallom, igen meglepő volt előttem Somogy megye lelkes rendeitől. Mert ismervén felette hiányos, sokban czélelles tanítási rendszerünket; azért az iskolák jobbitását, általában a' népnevelést, 's ennek eszközölhetésére tanítókat-képező intézetek fölállítását, — millyen a' czélba vett főiskolának is egyik külön osztályát teendő, — az ugynevezett „nemzeti sakkjáték“ halaszthatlan huzásának tartom. Azonban ns. Somogy vármegye az 1723: 70. törvényezikkre hivatkozva, szép indító-okait látatik adni az elvben nem pártolhatásnak; mert ugymond „a' nemzetiség előmozdítására koránsem elválasztó falakról, hanem inkább a' lehető legüdvöseb egye-

sülésről tanácsosabb volna gondoskodni; — a' pesti eléggé gazdagon ellátott királyi egyetem pedig nem csupán egy vallású ifjakra, hanem az egész haza ifju sarjadékára kiáraszthatná tudományos jótékonyosságát, mellyben a' hittudomány, történet, sőt philosophia is a' különvallásuaknak saját vallásu tanítóik által adtanának elő, 's ez érdemben már az említett törvény igyekezett hasonló módosítást tenni; melly törvénynyel tehát ns. Pest megyének felszólítása ellenkezik; 's a' czélba vett uj iskolai intézet felállításával eltávolítva látják ns. Somogy vgye Rdei azon nemzeti kívánat sikerülését, mellyet már országgyűlési utasításokban is elmondottak, hogy t. i. az 1723: 70. t. cz. értelmében, a' tanítás, nevelés 's kiképezés közös iskolai 's tanítói intézetek által eszközöltessék, 's a' már fenállókra nézve a' nevelésben „valláskülönbség nélkül a' viszonyosság elve szabadon uralkodjék.“ — Nem lehet e' sorokat legnagyobb tisztelettel nem olvasni 's ki nem mondani: miként Somogy megye rendei, a' magok dicső elvükben 's ohajtásukban minden felvilágosult kereszténynek hazánk legnagyobb értelmes részének elvét és közohajtását fejezték ki. Az van csak kérdésben: a) Pest vármegye buzgó felszólítása az érdeklött törvénynyel ellenkezik-e? b) a' czélba vett középponti főiskola *) elválasztó falnak tekintendő-e? Az elsőre nézve legezészerűbbnek tartom a' törvényezikk saját szavait kísérni. 1723: articulus 70. „Piarum quarumvis foundationum inspectionem, et cum exactione rationum, utrum Foundationi satisfiat? investigationem, Sua Majestas Ssma pro apostolico munere et suprema auctoritate Sua vígore artli 74: 1715. sibi benigne reservavit. §. 1. Et e gremio R. Locumt. Consilii nonnullos deputabit; qui praemissorum singularum curam habeant. §. 2. Circa Fundationem Szirmaianam, tamquam rem de jure tertii tractantem (audita etiam parte altera) Sua Majestas Ssma, quod justitiae fuerit, clementer disponet. §. 3. Fundatio vero Hrabovszkiana, in Commissione de negotio religionis instituta, et jam terminata, uberius tractata; ubi Acta ejusdem Commissionis revisa fuerint, pro aequitate terminabitur. §. 4. Caeterum, ut in Academiis non tantum Philosophicum, Theologicum, et Juridicum etiam Studium exactius, separatim, et statutis horis, pure pro earundem scientiarum studiosis; sed et alia quaevis in exteris Universitatibus publice doceri consuevit, et Statui quoque publico et militari deservientia Studia tractentur, et per idoneos Professores tradantur; ubi Status et Ordines modum, formam, et media, quibus id commode fieri possit, Suae Matti Ssmae demisse submisertint, pro Regia Benignitate Sua, huic quoque demisso Statuum petito clementer annuet. §. 5. Et Consilium Suum R. Locumtenentiale eatenus quoque sufficienter instruct.“ — Eddig a' törvény. És e' törvénynyel Pest megyének felszólítása miért? és miképpen ellenkezik? nem láthatom; valamint a' végzésben felhozott (saját vallásu tanítókat illető) módosításnak is semmi legkisebb nyomát nem találok. És habár „akart volna is a' törvény hasonló módosítást tenni;“ azt most annál kevésbé vehetnők erősítvényül; minthogy 118 év óta soha életbe nem léphetett! — 's ki fog jót állani: hogy másik 118 év múlva is meglesz-e a' kívánt eredmény? Mert jegyezzük meg, a' nemzeti nagy kívánat nemcsak abban áll, hogy „a' gazdagon ellátott kir. egyetem bármi vallásu ifjakra kiáraszsa tudományos jótékonyosságát“: hanem abban is, sőt szellemileg egyedül abban, hogy az iskolák és tanításmód elrendezésébe a' nemzetnek törvényes befolyása legyen. — Hogy állunk jelenleg e' részben? nem szükség fejtegetnem; utasítom olvasóimat a' már hirlapokból is tudvalevő történetre, ns. Bars megyének a' népnevelés ügyében tett határozata tárgyában. A' mi már az elválasztó falat illeti: miután a' dunamelléki egyházkerület mult 1841dik évi juniusi közgyűlésben hozott, 's a' magyar hirlapokban egész terjedelműleg közzétett végzésében világosan kijelentette, sőt az ágostai hitvallásuakkal leendő iskola-egyesítés esetére is sarkalatos és változhatlan elvül ki-tűzte: hogy a' tervezett főiskolára nézve „az oktatók (kivevén a' vallástaniást) nem csupán a' két felekezet egyedeiből, hanem megköttetés nélkül, az alapítók szavazati többségével, az azon hivatalra megkivántató jeles tulajdonokkal bíró bármi vallásu egyedek közül szabadon lesznek választandók; — miután ugyanazon végzéshez képest az iskola felállításához 200 vagy több p.ftnyi áldozatokkal járuló honfiaknak és lányoknak, mint alapító pártfogóknak, minden különbözötés nélkül, az iskola dolgaira némi befolyás és előjogok engedtetnek“: illy elvek és irányzat mellett, bizonyára nem akarhata egyházkerületünk elválasztó falakat rakni, inkább egy kis előcsarnokot készíteni, közvetlen belépésül majd azon nemzeti intézetbe, mellyben hogy „a' külön vallásu tanulók gyenge korukban a' tudományok közt összeforrjanak, 's az édes haza javára közös erővel munkálhasanak“: ezt Somogy rendjeivel együtt buzgón ohajlja minden igaz kebel. De mig ez meglesz, (mert grandia sero proveniunt) mig az 1791: 15ik 's igy már félszázados törvény következtében egy javított és általános iskolai 's tanítási rendszer készülne; mig az országos alapítványok hasznait egy szelidebb törvényhozás más vallásu ifjakra is világosan kiterjesztené; mig a' tanító intézetek és tanításmód elrendezése, apostoli királyunk legfőbb felügyelése alatt, a' nemzet jogai közé soroztathatnék: addig nekünk protestánsoknak intésül kell venni derék Budaink szavait, mellyek mint jelige, egy tanítási rendszert tárgyazó pályairat homlokán állanak: „Domestico nobis instituto opus est, et quasi in medio nostri nato.“ „Élnünk kell az 1791: 26. törv. kimondhatlan jótékonyosságával, melly nekünk megengedi: hogy minden iskoláinkat magunk rendezhessük*). E' részben olly keveset tenni vagy nem is tenni, mint apáink tettek 's nem tettek félszázad alatt: most a' haladás és átalakuláskorszakában menthetlen bün volna. A' kor lelke int; azért hát indulnunk kell: mert minden pillanat mulasztása veszteség, és a' megállapodás visszalépés. Ha majd a' czélba vett 's a' hirlapi kimutatások szerint mind a' két testvér honban eddig hön és elvből pártolt középponti reform. főiskola egy a' kor kívánatának megfelelő, hazánk körülményeihez alkalmazott, 's lehető legjobb (mert hiszen a' legeslegjobbat is csak emberek készítik) tanítási és nevelési rendszerrel, törvényt fentartó királyunk kegyelmes jóváhagyását megnyerendően életbe és virágzásba léphetend; ha a' törvényes jog-egyenlőség,

*) Nem egyetem, mint a' somogy-megyei végzésben ki tétetik; mert hiszen orvosi karról, 's több másról, mellyek az egyetem kiegészítő részei, a' tervben szó sincs.

**) Normam et ordinem docendi atque discendi (s igy hát az iskola lelkét) ordinare futuris semper temporibus liceat Evangelicis utriusque confessionis. K Ö Z L Ö. 1791: 26. §. 5.

*) Számos hazánkfiat kívánatára közöljük e' cikket a' Prot. egyh. ési. lap u. an. A' szerk.

méltán
misze
delmü
akkor
mébe
pen ki
mivel
rint é
deklet
tollat
eredv

delt g
tartom
szatér
melly
többe
magán
minthe
zökne
kal áll
képes
tatása
teljes
ni soh
rót me
cséké
hát má
— És
rende
des tis
most l
memb
jól me
foghat
zsidó
biknal
gyom
tömeg
téző á
gondo
Ezen
termé
csoda
Ritka
ságos
jelent
téséb
vevős
téneté
táztat
hogy l
meger
a' ma
tömeg
helybe
ról is
a' kit
kiszán
ban ki
lyi és
ujhely
alapít
's miv
váb b
töli el
zatoss
a' zsid
nasság
ezen r
ezen p
nek 's
nemze
tolásá
intézk
pedig
nemü
növeke
tűzkár
némi n
gokná
Jelenle
alkotás
az inté
dig es
pán a'
telből

méltányosság, és viszonyosság elvéből indult utóbbi országgyűlési határozatra, miszerint protestánsok iskoláiba r. katolikusok is járhatnak, törvényes fejedelmünk kegyelmes megerősítésével a szentség és igazság bélyegét ráüteni: akkor lesz majd megvalósulva, hogy lelkes Pest megyénk által az ország figyelmébe 's pártolásába ajánlott középonti ref. főiskola, a somogyi végzésben szépen kitüntetett nemzeti kívánatok sikerültének nemcsak nem eltávolította, sőt — mivel a jó példa vonz — megközelítője, siettetője volt. Illy meggyőződés szerint én a célba vett középponti főiskolát, mint épen a Somogy megye által érdeklött nemzeti nagy cél előmozdítóját, elvben 's mindenütt elvben ohajtom pártoltatni; — e' nélkül a szokott segedelmi pártolásra gyéren számíthatunk; — az eredmény majd megmutatja. B a j k a y E n d r e, m. k.

Zemplényi közgyűlés. Zemplény november 29-dikén kezdett gyűlése érdekes tárgyai imezek valának: 1) A választmányok tekervényes tartományt többszörösen beutazott szolgabírói járáások elvőgre csakugyan visszatértek kiindulásuk helyére, 's minthogy már a gyökeres tisztujítás napja, melyet néhányan az ó világ egykori nagy történeteként megállítani, százszor többen pedig kötelen előrángatni szeretnének — megyénk termébe épen úgy mint magányszobánkba és jelen kurta cursuska alatt szerzett hintónkba pislogat; és minthogy csak illik a világ előtt is következeteseknek lennünk, ne hogy ellenkezőknek keresteljén — így fogván kereszteléséhez: — tiz ivre terjedő adatokkal állatok elő a nmélt. helytartótanács előtt, miképen eddigi 17 sz. bíró nem képes az ügyes bajos dolgokat elintézni, olly szükséges annak négygyel szaporítatása mint a harapás-kenyér, ugyanazért ne késsék a nm. helyt. tanács a kérészt teljesíteni, mert „periculum in mora“ és ime midőn az igazságos kérészt megtagadni soha nem szokott n. m. helyt. tanács kegyes intézvényével siet a négy szolgabíró megadni — ti akkor magatok hátráltatjátok az annyira szükségelt sine qvanont, csekély változtatással helyben hagyatott a választmányi huszon-egyesítés. Lesz hát már 21 szolgabíránk szám elég bőven de siker 's eredmény aligha nem szűken. — És ezen négy szolgabíró épen nem egyedül rendőrségi tisztet viend, hanem rendes hatósággal működendik mindenkiben. Választatásuk már elmarad a rendes tisztujításig, hiszen igazság szerint e hónapban restaurálnunk kellett volna, most három esztendeje neveztetett ki biztosilag az első alispán, pedig a capite ad membra. — 2) Volt megyénkben egy becsületes zsidó, ki ha egyszeri olvasásból jól megérthettem, 1832-ik évben költ végrendeletében nem betű, hanem kézzel fogható parázs-pézt és jó kötelezvények szerint egy megyei kórházra százezer zsidó iskolára százezer, felügyeltetési költségre harmincezer, bizonyos rab-bírnak tiz tiz ezer forintot, összesen mintegy kétszáz nyolcvanezer forintot hagyományozott, e ritka zsidó míg élt Kásztzenbaum Márton nevet viselt, most derék tömege örökíti nevét. Ezen tömeg a megye felügyelése alárendeltetett a végintéző által. Kezeli pedig egy szinte kijelölt gondnok, kiről ugyancsak bőkezűleg gondoskodni nem mulasztotta el a jó emlékezetű 's igazán benedictus in Izrael. Ezen gondnoknak természetesen évenként kellett volna eddig is számolni, de az természetesen nem történt, nagy a tömeg, sok a gondnoki elfoglaltatás! nem csoda hát hogy a számadás elkészítése 's beadása egy két esztendőig elsiklik. Ritka egy tömeg mondhatom, és a KK. és RR. mai napig nem tudták annak való-ságos mibenlétét. Sikatták olykor olykor, hogy tétessék már valahára kimerítő jelentés róla. Most végre szerencsések valánk első alispán ur terjedelmes jelentéséből megérteni: miképen 1840-ik év végeig a számadások beadv. és a számvévszők által megvizsgáltatva vagynak. Hallottuk a jelentésből ezen tömeg történetét is, nevezetesen: hogy az kétszáz nyolcvan ezerről százötven ezerre tisztátatott, már hogy miért és miképen tisztátatott? erről a jelentés hallgat, de hogy ki által, nevezetesen hogy a gondnok által tisztátatott, az több helyen megemlíttetik. És épen azért, mert sok helyen előfordult azon megtisztázás, az a maga sajátos furcsa jelentősége miatt megigazítatni indítványoztatott. A tömeg nagy, a jelentés hosszú! és így a RR. többsége nem hajlott a jelentésre helyben hagyó pécsettjét ütni. Nem azért mintha a tömeg körül forgolódnók távolról is gyanúsíttatnának, hanem csupán azért, mert Errare humanum est. 'S hogy a kit érdekel, vagy a kiknek tetszik betekinthesse e' tömeg egészébe, 's benne kiszámításokat 's a t. tehessen, minden eddigi 's ezutáni számadás is 200 példányban kinyomatni rendeltetett. 3) Ugyanezen tömeg ügye szőnyegre hozá az ujhelyi és az egész megyebeli minden rabbinus hatáskörét. Az adatott nevezetesen az ujhelyi rabbit illetőleg elő: miképen Kásztzenbaum Márton a zsidó-iskolára ugy alapított százezer forintot, hogy abban a zsidó gyermekek magyarosíttassanak 's mivellessenek, jelen rabbinus pedig bizonyos régi babonás szertartásokat ho zván be, a mivelődést nyilván gátolja és szembetünőleg tapasztalhatni az iskolától elvonulásokat. Továbbá ugyanezen rabbi az isteni tiszteletet is botránykozatosá, tánczolás, ugrándozás közbesítésével neveltségessé tevé annyira, hogy a zsidóság egymás között meghasonlott, 's a jobb gondolkodásuk ezen babonásságra bigottságra hajlottaktól elszakadván, külön felekezetet alkottak. Ugyanezen rabbinus miatt a templomban nyilvános verekedések történtek. De mi több ezen pap magyarul egy szót sem tudván, a törvénynek eleget sem tehet: ezeknek 's ezek közül leginkább azon vádakra, melyek a rabbinust az állomány és nemzetiség, úgy a közbotrány viszonyban terhelik, megvizsgálására 's kipuhatólására választmány neveztetett ki, ennek jelentése nyomán fogván a további intézkedések tétetni. A megyebeli rabbinusokat, úgy a zsidóbírákat illetőleg pedig elhatározatott: hogy ezentul a tisztán vallásbeli ügyeken kívül semminemű bírósokodásba ne merészeljenek avatkozni. 4) Az országban naponkint növekedő pénzsükség legközelebb arra figyelmeztetvén a Rendeket, hogy a tüzkármentő társaságok által kitakarított szokott tetemes pénzeknek ha csak némi része is ben az országban maradhatna, 's hogy eddig csak a kül társaságoknál érhetett cél, itt a hon keblében közelíttessék meg: a megye keblében, jelenleg csupán részlegességre vonatkozólag egy illy tüzkármentesítő intézetnek alkotását vették tervezetbe. A választmány beadta véleményét, mely szerint az intézet az adózókra kötelezőleg, a nemesekre 's tisztos rendűekre nézve pedig csak tetszésszerűleg hatni céloztatott. Alapjai lennének ez intézetnek csupán a megyebeli házak, és azokra nézve is csak tisztán a fedőlékek. E tekintetből a küldöttség nem becsültetni hanem osztályoztatni javasla az épületeket.

És öt osztályt alapított, a legalsóbb osztálybeli háztól fizetnének évenként 12 kr. 's elégés esetében kapna az épület-birtokos 20 forintot, a legfelsőbb osztálybeli háztól fizetnének évenként 1 forint, 's elégés esetében kapna tulajdonosa 200 forintot. Azaz százról fizetnének 30 kr. kamat, és a legfelsőbb biztosítási öszveg 200 pengő forint lenne. Kezelésre javasolt a választmány egy pénztárnokot, jegyzőt és választmányt. Ezen terv vitatás alá vétetvén, elfogadhatónak nem találtatott, a mennyiben t. i. ha csak 200 forint lenne a legfelsőbb biztosíthatási öszveg, a nagyobb épület-tulajdonosok, mintegy kirekesztve és csakugyan külföldi társasághoz fordulásra kényszerítve lennének, mert a helyett hogy ezeket érő épületeikből csupán 200 forintig biztosítsanak, inkább mellőzendik a kebelbeli intézetet. Ez és több tekintet, nevezetesen: hogy kiszámítást tenni mulhatlan szükséges az épületérték, évenkénti kár, és azt meggyőző jövedelemre nézve, azon határozatot tette szükségessé, hogy jelen küldöttség a külföldi társaságok sínórmértékeit úgy a szabolesi tervet is vizsgálat alá vevén, azokból egy célirányos munkálatot készítsen 's további elhatározás alá mutasson be. Egyébiránt egy illy honi intézetnek országgyűlésen leendő eszközlése szinte elhatározatott. 5) A nm. helyt. tanács egy esküformát küldvén le, mely szerint a pénzkezelők esküdtetnének, — annak az eddigivel leendő egybevetésére választmány neveztetett. Ugyanekkor az is szóba hozatott, hogy valamint a célirányos eskü kívánatos, úgy sokkal mulhatlanabb a pénzkezelőkre nézve a biztosság, és birtok-lekötés, ez jövőre a törvény értelmében tartatnék figyelemben. Az igaz hogy a becsülettel aligha ér föl világi vagyou? — 6) Megyénk több ezer holdnyi gyönyörű téreit a vízáradások haszonvetelenségben tartván, az illető földbirtokosok közül társulat alakult, mely a vízszabályozást vállalatilag munkába venni szándékozik. Vállalatának sikeresíthetése tekintetből Beszédes József vízi mérnök urat tervadásra meg is kérte, ki szíves készségét ajánlván, a tervet immár térképpel együtt megkészté, mely jelen gyűlésen előterjesztetvén, minthogy a tetemes költséget kívánó munkálat nyomos előkészületet méltán igényel: magának az effele vízszabályzásban nemzeti érdemeket szerzett Beszédes urnak nyilatkozatához képest is a nmélt. helyt. tanácsnak megvizsgáltatás végett fölterjesztetni rendeltetett. Addig is pedig a kinyomatott terv a vizek szabályozása tárgyában kinevezett országos választmánynak olly kérelemmel rendeltetett megküldetni: hogy Zemplénymegye nem lévén szerencsés azon választmányban részes lenni, a vízáradásoktól pedig tetemesen szenvedvén, — ügyét és tervét figyelemre venni sziveskedjék. 7) Középponti főszolgabíránk bizonyos hivatalbeli visszaélések miatt a t. cz. olvasóközönség tudomása szerint régebben bevádolatván, 's ennek, és a közbejött illyféle feladásoknak nyomozására választmány neveztetvén, elhatározatott: hogy jelen évben a választmányára nyomozás okvetetlenül rekesztessék be 's jövő évi első gyűlésre terjesztessék föl. Lakoljon a bünös, tisztuljon az ártatlan. Alkalmasint jobb lett volna ezen visszaéléseket észre nem venni, hisztudnivaló, hogy a hivatalt használni szoktuk. Apáink is úgy éltek azzal! De az az Ostorozdi hamis ember. 8) Marhahus ára 9 v. krban, juhúsé 8 krban hagyatott meg. Ennyit a gyűlésről, most egy hallatlan borzasztó tényt kell a t. cz. közönség tudomására juttatnom: E napokban, novemb. 24-iken S.-A.-Ujhelyben egy anya saját két édes gyermekét egy nyolcz 's más hat évest a legkegyetlenebbül gyilkolta meg. A nő férje hagyott 's bizonyos mesterlegénnyel szerelmi szövetségben élő, hihetőleg nem kapva szerelmesétől a töle származott gyermekek táplálására segedelmet, 's talán szerelemféltési gyanúba is esve, szomszédok hallására rögen ígéreté szép gyermekeinek a megölést és rettenetesség! az említett napon végre is hajtá azt emberi érzelmet lázítólag. Fejszét köszörült, 's azzal a szobában játszodozott ártatlanokra rohanván, a nagyobbikat ágyhoz köté, hogy az alatt, míg a kisebbet agyon vagdala — ki ne szaladhasson. Összevagdolván a kisebbnek fejét 's életét kioltván, fordult a megkötött nagyobbikhoz. Ez kis kezeit angyalilag égre emelve rebegő ajakkal esdeklett egyetlen édes anyától kegyelmet. Isten nevében rimánykodott élte meghagyásaért. Az édes vagy inkább vad anyai szív meglágyíthatatlan érczdarabbá keményedett, nem volt irgalom! Vagdalt dühös erővel a gyermek felé, ki kezeit ótalom gyanánt fejére kulcsolván azokat három helyen elvágta, 's midőn a test esonkán maradt, fejét hasította ketté, 's az agyvelő is a falakra loccsant. Így végezvén a tigris-anya vérboszúját, a felkonczolt testvért ágyba hányá és betakarván elszánt megkeményedéssel járt a szobában. Ezen tettet vele egy pitvaron lakosnő lyánykája a sikoltatások miatti rémültében kandallóba bujva hallgató, 's csak hamar hazatért édesanyjának sírva elbeszélvén; a szomszéd nő bement, 's ott a tömördek vés: töl megborzadva kérdé a gyilkos-anyát: mit követtett el? mire az az ágyra mutatván mondotta — a mit ígértem, megtettem. — A kegyetlen, fogházba hurczoltatott, honnan más nap két szerencsétlen gyermekei gyásztemetségére kikisértetvén, minden legkisebb megindulás nélkül állott a sír felett, mely két ártatlan testvért takar.

Jászórol dec. 3-káról azt írják, hogyott a novemb. elején beköszöntött kora fagy a burgonyát földben szoritotta, és sok helyen maiglan is földben hever, sok helyen pedig a meglágyult idő után most ássák ki. Bor itt is sok volt, de ára ugyszólván semmi, gönczije 8 — 10 vfr., hegyalján pedig hír szerint 5 — 8 pengő for. gönczije, tisztabuza köble 9 — 10 vfr., rozse 6 fr., árpáé 4 fr. 30 kr. vált. Marha, juh maig kin legel, a föld fagya kiment, a levegő tavaszi kellemű 's fényes napok járnak.

Erdélyi országgyűlés. Nov. 2-iki országos ülésben kormányzó ő nmlga elnöklete alatt fogtak a KK. és RR. a leküldött kormánytanácsnokai lajstrom helyébe más választáshoz szokott módon titkos szavazattal, eredménye ez: Horváth István 146, Nemes János gr. 141; Jósika Lajos b. 90. — Ugron István 127, Kemény Domokos b. 109, Zeyk Dániel 97, Gedő József 107, Pálfi Elek 102, Veres József 90. — Bertleff Mihály 154, Regius János 137, Arcz Sámuel 110 szavazatot nyertek. (szavazók száma 166.) Nov. 23-kan országos ülés tartván szőnyegre került a rendszeres bizottmányok tárgyában leküldött k. k. leirat az igen igen egybehangzó vitatkozások eredménye e' végzés: a RRk országosan ellátott tárgynak magok is csak azt tartják, melyekre nézve ő fels. is saját értelmét már kifejezte. A középponti rendszeres bizottmány elnöklete iránt úgy látják, hogy őfelsége járul a RRk nézeteihez 's így a magok szerkesztésük-

höz ragaszkodnak. De a' mi az urbéri munkálat előleges fölvétele körül a' leküldött törvényezikben mondatik, az ezen k. k. leiratban még bővebben magyaráztatik: ebben a' RRék meg nem nyughatnak, hanem aggodalmaik elosztására azon záradékba: hogy a' rendszeres bizottmány az urbéri munkálatot, separate ab omni alio objecto 'sa't. ezen szó: operato tétessék a' törvényezikbe. Egyébiránt jelentessék ki a' feliratban, hogy ez által a' RR. semmi elvet előlegesen kimondani nem akarnak, de egyszersmind attól ovakodnak, hogy a' jövő országgyűlésnek olly korlátokat szabjanak, mellyek által az hivatása betöltésében megköve érezze magát. Egyébiránt, hogy a' RRk magok részéről bebizonyítsák, hogy a' szegény adózónép sorsáról mindenek felett gondoskodni kívánnak, urbéri előleges szemelvényeket dolgoztak ki még ez országgyűlésen 's felfogják küldeni.

Spanyolország.

(Barcelona ostromállapotba helyeztetett. A' zendülők parancsnoka megszökött. Elegg.) Barcelonából számos spanyol menekvő érkezett Port-Vendresba, kik egyhangulag igen sajnósak mondják a' város állapotját, hol a' böcsületes és vagyonos polgárokból álló junta csak kényszerítés következtében munkálkodik 'salig várja Esparterót, remélvén, hogy megérkezte azonnal kibékítendi a' fölingerült kedélyeket. Nov. 25dikén több francia hadihajó jelent meg Barcelona előtt, mellyek azonnal megteltek menekvőkkel. A' katonaság parancsnokává Durando piemonti republicanust nevezte ki a' kormányzó junta, ki azonban csakhamar francia hadihajóra menekült, miután Van Halen ostromállapotba helyezte a' várost, 's azzal fenyegetőzött, hogy nov. 28kán a' lödötzetést meg fogja kezdeni. Figuerayban Abdon Terradas republicanus vezérlete alatt, a' barcelonai junta mellett nyilatkozott a' lakosság, a' nélkül hogy azért legkisebb erőszakoskodás történt volna. Geronában hasonló mozgalom támadt, 's a' zendülők a' katonaságot lefegyverezék, két nap mulva mindazáltal visszaadák fegyvereit, remélvén, hogy mellettök fog majd nyilatkozni; csatlakoztak, mert a' katonaság rögtön a' rend visszaállítására használta fegyvereit, mi csakugyan tökéletesen sikerült. — Lopez és Las Navas gr. a' cortes-szövetkezést arra szándékoztak birni, hogy a' nemzethez intézendő ünnepélyes fölszólításban nyilvánítsák bizalmatlanságukat a' ministerség iránt; a' többség azonban nem egyezett meg ebben, 's így e' zendítő szándék füstbe ment. Egyébiránt minden levelezés megegyezik abban, hogy a' barcelonai zendülés már véghez közelit, mit főleg a' Iakosság egyenetlenkedésének tulajdoníthatni, melly annyira ment, hogy már a' kormányzó juntát is letette a' néptöbbség, 's most csupán az elnök maga törekszik kormányozni a' féktelen tömeget. —

(Espartero Barcelona előtt. Elegg.) Barcelonai újabb hírek szerint Van Halen a' város lödötzetését még elhalasztotta; 29kén pedig végkép fölhagyott e' romboló szándékkal, miután Espartero már megérkezett táborába. Barceloná-

ban új juntát választottak, melly a' püspök elnöklete alatt a' város legtisztos lakosiból áll. — Belgium és Spanyországnál kereskedési szerződés létesült öt évre, melly leginkább a' belga vászonkereskedést mozdítandja elő, 's egyszersmind határt fogszabni a' spanyol csempészetnek. — Madridban csönd és nyugalom uralkodik. —

Anglia.

(A' khinai császár a' békeszerződést helybenhagyta. O' Connell zárdába akar vonulni. Elegg.) London; nov. 30kán: „Alexandriai hírek szerint a' khinai császár egész terjedelmében helybenhagyta a' békeszerződést; aláírni mindazáltal csak az angol királyné aláírása után fogja azt. — Hirejár, mikép O' Connell, a' hatalmas igazgató, eddigi viharteljes pályájáról le akar lépni, 's végnapjait zárdai magányban szándékozik eltölteni. Sok azonban, nem akar e' hírek hitelt adni. — Magánlevelek szerint a' khinai császár 6 millió dollárt már lefizetett, hogy kész öszinteségéről az angolokat meggyőzhesse. — Egy irlandi faluban zavargás támadván, a' rendőség több embert agyonlőtt, minek következtében az eskütszék elibe 8 rendőr gyilkosság miatt idéztetett. — A' kormány déli Abissiniába Harris kapitány vezérlete alatt követséget küldte, melly már oda is érkezett, de mindeddig csak vadászattal tölti idejét, 's küldetésének tulajdonképi célját még nem tudhatni.“ —

Franciaország.

(Jaqueminot tábornok ismét megválasztott. Elegg.) Paris, dec. 2kán: „A' ministeri sajtó nagy örömjött csapott, mert a' választásnál Portalis megválasztott és Jacqueminot 840 szóval ismét megválasztott. Összesen 1538 választó volt jelen. — Nov. 29kén szokott szertartással ünneplék meg az itten tartózkodó lengyelek zendületök évnapiját. Gyűlésükön demokratiai szellemű beszédeket tartottak, panaszaikat, nézeteiket és fájdalmaikat nyilvánítva. Az arisztokratiai párt pedig Czartoryski herceg vezérlete alatt, csöndben üllő meg e' napot. Ez évben szívemelő látványul szolgálta meg a' lengyel gyermekek megvendégeltetése; kiknek számára iskolát alapítottak a' tehetősb lengyelek, mellyben nemzeti nyelvben, nemzetiségben 's azon hitben nyernek oktatást, hogy hazájoknak nem szabad 's nem lehet örökre elveszni. A' gyermekek nemzeti díszruhában jelentek meg, 's az ősz férfiak szívhevítő beszédeket intéztek a' fiatal nemzedékhez. Egyébiránt e' szerencsétlen menekvők száma annyira leolvadt már, hogy tíz év mulva alkalmasint egyetlen tekintettel meg lehet majd őket számlálni! Czartoryski beszédének azon része különös figyelmet gerjeszte, mellyben érinté, hogy Orleans hgben hathatós támasza hunyt el a' lengyel nemzetiségnek. — Atim bey Mehemed Alitól nagybecsű ajándékokat hozott a' kir. család számára. — Parisban a' berber (kaby) nyelvnek is nyilvános oktatószekeket állítottatott a' kormány.“ —

É R T E S I T Ő.

UJ DIVATLAP.

Szépirodalmi fölszólítás

a' két magyar haza lelkesb hölgyei 's fiaihoz.

Pesti könyvtáros Emich Gusztáv ur által kiadandó **HONDERÜ** és **PESTI SALON** című fő és melléklap szerkesztését magamra vállalván, tisztelettel hívom meg hazám lelkesb hölgyeit és fiait annak buzgó pártolására. Ha a' megneveztem kiadó urnak ezen első nevezeteseb szépirodalmi kísérlete akkép fogna sikerülni, miként a' tisztelt ur bennem helyezett teljes bizodalmanak megfelelően magam igyekezem, akkor szép és nemes célja — egy műveltebb közönség kívánatának lehetőleg megfelelni törekvő divatlap által kivált felsőbb köreink magyartásárára lényegesen hatni — elvéve ugy hiszem nem leend. De ez csak ugy történhetik, ha viszont a' tisztelt közönség lelkes pártfogásában helyezett erős hitünk meg nem csal.

Fog pedig megjelenni mint a' **HONDERÜ** ugy a' **PESTI SALON** is minden szombatban. Két ívnel kevesebbet nem, de többet gyakran fogunk adni a' legfinomabb papíron és a' legnagyobb nyolczadrétheben. Megjelenik az első szám új év első szombatján azaz január 7dik napján czímkép, vignettek és

Haszonbéri árverés.

Az örök-alapítványi javakhoz tartozó taksonyi birtokban levő, Pesttől két órányi távolságra az országuton fekvő nagy vendéglő, tulajdon szeszese italok mérési jogával, nemkülönbén pálinka- és serház f. é. dec. 12én helyben Taksonyban tartandó nyilvánosan árverés en 1843dik évi aprilis 1-ó napjától egymást követő három évre bérbe fog adatni, bérteni kívánók ezennel meghivatnak. 3—3)

Csőd bányai hivatalra.

Láposbányán a' kir. hutamesteri hivatal megürült, mellyhez 532 fr. évpénz, 12 fr. írószerköltség 's készszállítás kapcsolva, 532 fr. kezespénznek készpénzben vagy metalliquesokban teendő szolgáltatása mellett.

Azok, kik e' hivatalt elnyerni ohajtják, a' legújabb rendszabály szerint fölkészült folyamodásaikat f. e. dec. 15eig az alulirt helyre 's hivatalhoz juttatni elne mulasztásák.

E' hivatalra lényeges megkivántatóságok: jelesen elvégzett bányász-akadémiai tudományok, tanusított ügyesség a' hutai, próbálási és számviteli összes munkálatokban 's jártasság az itt divatozó nyelvekben.

Nagy-Bánya, oct. 31. 1842.

A' kir. főfelügyelő hivatal 's kerületi bányatörvényszektől. 3—3

Csőd bányai hivatalra.

A' felsőbbbányai kir. bányahivatalnál váltó for. és járuléki törvény utján megítélve és behajtvá is levén, miután ő maga

nyetességnél az tollnoki hivatal, 406 f. évi fizetéssel és 20 fr. szálláspénzzel, megürült.

Azok, kik e' hivatalt elnyerni kívánják, illőleg felkészített 's bizonyítványokkal ellátott folyamodásaikat f. e. decem. 19keig az itteni kir. főfelügyelő-hivatalhoz és kerületi bányatörvényszékhez nyujtsák be.

Ezeu a' 11ik osztályban álló hivatalra következő tulajdonságok kívántatnak meg: jelesen elvégzett bányász-iskolai és törvény-tudományok, ügyesség a' fogalmazásban minden itt divatozó nyelven 's jártasság a' bányatörvényekben. Nagy-Bánya, oct. 17. 1842. 3—3

Pénzörökség ügyében.

Néhai Nagy Ignácztól szentmártoni számtartó urat érdeklő 100 egynéhány váltó for. és járuléki törvény utján megítélve és behajtvá is levén, miután ő maga

divatképekkel ellátva. Feldieséni lapunkat nem fogom, badd ajánlja önmagát. Annysit szerencsétlenség nélkül mondhatok, hogy valamint a' kiadó semmit nem kímélt lapunk külsőjét tehetővé tenni, ugy másfelől a' szerkesztő is minden erejéből azon lesz, hogy annak benső érdekét szerzeni 's azt is ténrtani képes legyen. Melly alkalommal egyjártást hazánk írói koszoruját is tisztelettel fölszólítani szerencsém van, miszerint becses dolgozataikkal lapunkhoz járulni sziveskedjenek!

Az előfizetéseket jó eleve és czimirási pontossággal megtétetni kérjük, mert a' nyomtatandó példányok száma a' hétszázat alig leendvén meghaladó, később aztán teljes számú példányokkal udvarolni nem foghatunk. Ara e' kettős divatlapnak ezüstpénzben félévre: helyben 6f., borítékkal 6 for. 48kr. postán borítékkal 7 fr. Helybeliek évnegyedenként is válthatnak példányokat. Előfizethetni minden kir. postahivat. a' két hazában. Bécsbe és a' külföldre csupán a' bécsi fő posta hivat. a' Völkzeilban. Budapestén kiadó Emich Gusztáv ur könyvkereskedésében az uri és kigyó utcajk szögletén és a' ns casinóban annak érdemes könyvtárnoka t. cz. A n t a l Mihály urnál. A' szerkesztői hivatal pedig van a' fürdőutczának józsef- és ujpiacz közötti végén az órához czimzett 166 sz. gr. Andrásy háznál, 3dik grádics 1ső emelet.

Petriesevich **Horváth Lázár,**
a' „Honderü és Pesti Salon“ szerkesztője.

felségével, sőt egy pap flával együtt megholt, még valahol életben levő egy flja ezennel fölszólítatik; hogy magát alulírtnál bérmentes levele által jelentse és azonsága bebizonyítása után az atyjahálálával ötillető pénznek általtétele iránt értekezzeék. B ü k k ö s d S o m o g y megyében nov. 15én 1842. Péry Ignác. 3—3)

Megürült iskolaisegédpénz.

Felsőbb rendelésből közhírré tétetik: hogy kétszáz negyven váltó-czedulai forintbul álló iskolai segédpénzre (stipendium-ra), mellyet nagytisztel. és tud. Gotzigh Ignác, egykor a' kassai kir. nagy iskolában országok ismértetését, és

bányatörvénytanító ur alkotott, és a' m. kir. tud. egyetem tanácsának pártfogóságára bizott, üresség támadván, azt valamely nemes, kiváltképen pedig a' tisztantuli kerületből származott és a' magyar nyelvben járatos ifju, a' ki eddig legalább az ötödik (gymnásiumbeli) oskolát jó előmenettel végezte, képes megnyerni. Kik tehát az említett segédpénzért eszedezni kívánnak, f. é. december 25ik napja előtt, kérelmeiket a' kir. tud. egyetem mostani nagyságos igazgatójához t. tudós Degen János urhoz benyujtani, és mind az előadott, mind más a' közszokásbul ismértetes föltételeket hiteles tanúságokkal bebizonyítani elne mulasztásák. Költt Pesten sz. András havának 22ik napján 1842ik esztendőben. Szoblahói Pálma Elek a' pesti kir. tud. egyetem jegyzője. 3—3

Therezianum-intézeti jelentés.

Dicső emlékezetű Mária Therezia királyné által alapított bécsi es. k. Therezianum nemes nevelő-intézetben a' most f. 1842/3ik iskolai év végével két magyar növendéki hely megüresülvén, azokat elnyerni kívánók a' fent álló kegyes rendszabályok szerint oda utasítatnak, hogy a' megkivántató oklevelekkel támogatott folyamodásaikat abbeli nyilatkozásuk kíséretében, hogy a' mellékes költségek pótlására az intézetben szükséges 200 pgó ftnyi somma előleges lefizetésére magokat kötelezik; következő 1843. eszt. sz. György hava 1-ső napjáig a' nm. kir. hltan. mulhatlanul nyujtsák be 2—3.